

Wat moet er gebeuren om rubber en kunststof toekomstbestendig te maken? Op die complexe vraag gingen deskundigen in tijdens het online seminar Future Proof Plastics, op 2 november in de Fokker Terminal in Den Haag.

Op de avond vóór het seminar schuift in Spijkenisse een metro over een stootblok heen. Het gevaarte komt tot stilstand op de staart van een walvis, de bestuurder komt met de schrik vrij. Het metrostel is een opzienbarende toevoeging aan het werk, dat is gemaakt van gewapend kunststof. Op het NOS Journaal zegt de kunstenaar zelf ook verrast te zijn over de immense draagkracht van de staart. Hierop is de loodzware loco een nacht lang rustig blijven liggen.

Ingeborg Gort (Partners for Innovation): "Goed nadenken over het ontwerp, zodat het past in een circulair systeem."

Kunststof is oersterk, multifunctioneel inzetbaar en redt zelfs levens, zo blijkt uit deze *cliffhanger*. Toch is er ook veel kritiek. "Plastic wordt geliefd en gehaat", wijst Bernard Wientjes van de VNCI op de ambivalente houding jegens het materiaal. "In deze tijd misschien wel meer geliefd. Neem de handschoenen en de beschermende kleding tegen corona. De bestrijding van het virus is bijna onmogelijk zónder kunststof. Aan de andere kant ligt er nog veel plasticafval in de berm en wordt 85 procent van het afval verbrand. De maatschappij accepteert dat niet meer. Daar ligt dus een enorme verantwoordelijkheid voor alle schakels van de keten, van de chemiebedrijven tot en met de supermarkten."

Wientjes is één van de twaalf experts, politici en stakeholders die op maandag 2 november fysiek en digitaal aanschuiven bij presentator Maarten Bouwhuis (BNR Nieuwsradio). De beeldvorming is een uitdaging op zich, maar het gaat om veel meer. Met de circulaire economie (2050) als belangrijke stip op de horizon en het tussentijdse doel van de helft circulair op middellange termijn (2030), is duidelijk dat de toekomst vooral samenhangt met het

sluiten van de waardeketen. Dat betekent dat de grondstoffen binnen een gesloten kringloop blijven, waardoor de milieudruk tot een minimum wordt beperkt.

Dit circulair maken van rubber en kunststof moet al op de tekentafel beginnen, zegt Ingeborg Gort van Partners for Innovation. "Je moet goed nadenken: hoe ontwerp ik mijn product, zodat het past in een circulair systeem. En hoe gaat de consument er mee om? Deze moet begrijpen wat er na het gebruik met een product moet gebeuren. En bedrijven kunnen kansen ontdekken om met elkaar nieuwe business te creëren." Volgens Jelmer Vierstra van Natuur & Milieu gaat het ook om de juiste maatschappelijke keuzes. "Er zijn heel veel producten van plastic met grote toegevoegde waarde, zoals voor de medische sector. Daar moet je echt niet zonder plastic willen. Maar we produceren jaarlijks ook drie miljard eenmalig te gebruiken koffiebekers. Die zijn ook nog eens een combinatie van plastic en papier. Als we het slim organiseren, kunnen we voor herbruikbare alternatieven gaan, waarvan de milieu-impact al vrij snel een stuk lager is."

Bij kunststof producten worden vaak meerdere soorten door elkaar gebruikt, of wordt kunststof gecombineerd met papier. Dat maakt recycling lastig, zo niet onmogelijk. Friesland Campina is voornemens om al zijn verpakkingen recyclebaar te maken, maar heeft andere partijen nodig om de kringloop te sluiten. "We hebben onlangs het commitment gedaan dat onze verpakkingen in 2025 honderd procent recyclebaar zijn", zegt Patrick van Baal. "Wel moet het inzamelen en sorteren beter worden, anders wordt er nog niets gerecycled. Ik roep de andere partijen op om óók een commitment te doen."

Wet- en regelgeving

De tafelgasten die tijdens drie rondes in kleine groepen met elkaar in debat gaan, zijn het over één ding eens: om kunststof echt circulair te maken, moet aan meerdere knoppen worden gedraaid. Zo moet ook de vraag naar gerecycled kunststof worden gestimuleerd. Deze vraag blijft nu nog sterk achter. Dat komt enerzijds door de lage prijs van virgin kunststof. Anderzijds is recyclelaat nog niet van een zodanige

Patrick van Baal (Friesland Campina): "Inzamelen en sorteren moet beter, anders wordt er nog niets gerecycled."

Bernard Wientjes (VNCI): "De overheid kan het verschil maken door duurzaam in te kopen."

kwaliteit, dat het voor hoogwaardige toepassingen kan worden gebruikt. De aanstaande Plastic Taks op niet-gerecycled kunststof moet de markt op dit punt in beweging brengen. Die heffing zal echter onvoldoende effect hebben, denkt Mark Vester van SABIC. De opbrengst komt immers niet ten goede aan het verduurzamen van de keten. Vester ziet meer in andere prijsprikkels. "Er is nu sprake van een competitie tussen recycalaat en virgin materiaal. Dat zou je moeten loskoppelen van elkaar." Volgens Kim Ragaert van de Universiteit Gent hebben de lidstaten nog wel ruimte om aan de Plastic Taks een duurzame invulling te geven. Dat kan bijvoorbeeld door recycling financieel te ondersteunen en daarmee het prijsverschil tussen recycalaat en virgin kunststof te verkleinen.

Normering

De Plastic Taks en de eveneens aanstaande wetgeving rond single-use plastics hebben hun oorsprong in Europa. Volgens Suzanne Kröger, Tweede Kamerlid van GroenLinks, hoeft de Nederlandse overheid niet te wachten op richtlijnen uit Europa, maar kan zij zelf initiatief nemen om de inzet van recycalaat te stimuleren. "Je hebt een overheid nodig die normeert waar het gaat om het aandeel recycalaat en plastics die goed recyclebaar zijn, dus zonder allerlei chemische additieven. Een overheid die als marktmeester optreedt en de markt helpt vorm te geven, zodat er een basis ligt en er geen race naar de bottom ontstaat." Ook Eddy van Hijum, gedeputeerde van de Provincie Overijssel, denkt dat de overheid een meer sturende rol kan spelen. "Je moet koplopers in positie brengen, maar ook de grote massa in beweging brengen." Ook liggen er volgens

Van Hijum kansen voor bedrijven om met Europees geld aan de weg te timmeren. "Er liggen miljarden klaar voor mkb-bedrijven om te vergroenen en te innoveren. Waarom wordt er vanuit de sector geen plan opgezet om hier gebruik van te maken? Om de toepassingen concreet te krijgen en de kwaliteit van recycalaat te vergroten, zijn grote investeringen nodig. Daarbij kunnen we prima van die miljarden gebruikmaken."

Kunststof merken

De overheid kan ook aan de vraagkant het verschil maken, meent Wientjes. "De overheid is de grootste inkoop van het land. Maar in de bouw staat in slechts twintig procent van de aanbestedingen het woord duurzaam. Vijf procent wordt op basis van duurzaamheid gegund. Dat is veel te laag, daar ligt echt een kans. De overheid kan daarnaast de industrie dwingen om al het kunststof dat wordt gebruikt te merken, bijvoorbeeld met barcodes. Daar zie ik meer in dan een overheid die langskomt en vraagt hoeveel gerecycled materiaal er in een product zit."

Hoewel de vraag naar recycalaat achterblijft, is er volgens Ragaert wel sprake van een hoopvolle ontwikkeling. Zij ziet bij consumenten een groeiende vraag naar duurzame producten. "Je ziet dat hierdoor veel grote brandowners niet alleen pledges maken, maar ook inzetten op gerecycled content. Daardoor komt er meer vraag naar recycalaat van hoge kwaliteit. Dat stimuleert de sector om goed te gaan recyclen, zowel mechanisch als chemisch. Productontwikkelaars gaan veel meer denken aan design for recycling. Dat verhoogt weer de kwaliteit, een vicieuze cirkel dus. We zijn in de fase dat de bal gaat rollen en de waardeketen actief aan het meewerken is." ■

Het seminar gemist? Bekijk het terug op YouTube (*zoekterm: webcast Future Proof Plastics*).

Future Proof Plastics is een initiatief vanuit Rethink en wordt jaarlijks georganiseerd door de NRK en Plastics-Europe Nederland. Aan het seminar deden mee: Bernard Wientjes (voorzitter VNCI), Kim Ragaert (Associate Professor Circular Plastics Universiteit Gent), Ingeborg Gort (strategisch adviseur circulaire economie Partners for Innovation), Peter Hein van Mulligen (hoofdeconoom CBS), Anne Koudstaal (directeur Product Plastic Road), Patrick van Baal (R&D Global Director Packaging Development Friesland Campina), Suzanne Kröger (Tweede Kamerlid GroenLinks), Jelmer Vierstra (Senior program leader Circular Economy Nature & Environment, Natuur & Milieu), Sandra Onwijn (MT-lid ministerie I&W), Mark Vester (Global leader Circular Economy SABIC), Mark van Loon (directeur Pipelife) en Eddy van Hijum (gedeputeerde Provincie Overijssel).